

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

**Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?
Kyllä / En. Jos ette, kuvaillkaa mahdolliset muutostarpeet.**

-

Mahdolliset muutostarpeet.

-

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

-

Jos vastasitte en, kuvaillkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

-

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

-

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

-

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Mielenterveyspooli pitää kulttuuripoliittista selontekoa merkittävänä asiakirjana myös mielenterveyden näkökulmasta. Kulttuuri vaikuttaa lukuisin tavoin ihmisten mielen hyvinvointiin ja hyvän elämän edellytyksiin. Mielenterveyspooli katsookin, että kulttuurihyvinvoinnin näkökulmaa selonteossa tulee vahvistaa.

Kulttuurikentän elinvoimaisuus ja koko potentiaalin käyttöön saaminen edellyttävät pitkäjänteistä, ennakoitavaa ja riittävää resursointia. Mielenterveyspooli onkin huolissaan siitä, että niin kulttuurialan kansalaisjärjestöihin, vapaan taidekentän toimijoihin kuin kulttuurialan instituutioihin ja laitoksiin kohdistuvat rajut leikkaukset heikentävät kulttuurialaa. Leikkaukset ovat siten räikeässä ristiriidassa kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteiden kanssa.

Mielenterveyspooli katsoo, että kulttuurikentän toimijoiden resursoinnissa, kulttuurikasvatuksessa ja vapaan sivistystyön kentän kulttuurityössä tulisi entistä vahvemmin ottaa huomioon taiteen ja kulttuurin mahdollisuudet tukea niiden ihmisten mielenterveyttä, osallisuutta ja toimijuutta, jotka ovat syrjäytyneet tai vaarassa syrjäytyä yhteiskunnasta esimerkiksi vakavan tai pitkäaikaisen psyykkisen sairauden vuoksi.

Jotta kulttuuripoliittisen selonteon visio kulttuurista jokaisenoikeutena voi toteutua, tarvitaan määrätietoisia toimia kulttuurin saavutettavuuden parantamiseksi, yhdenvertaisuuden varmistamiseksi ja kaikenlaisten ihmisten ja yhteisöjen omaehtoisen kulttuuriosallisuuden ja kulttuuritoimijuuden tukemiseksi. Kaikilla on oltava mahdollisuus nauttia kulttuuripalveluista ja kulttuurista harrastuksena riippumatta esimerkiksi sosioekonomisesta asemasta, vammaisuudesta tai terveydentilasta.

Tämä edellyttää esimerkiksi tukea varhaiskasvatuksen, koulujen, oppilaitosten, nuorisotyön, vanhuspalveluiden ja laitosasumisen yhteistyölle kulttuuritoimijoiden kanssa sekä tukea matalan kynnyksen kulttuuripalveluille ihmisten lähiympäristöissä. Panostukset näihin ovat samalla ennaltaehkäisevää mielenterveys- ja hyvinvointityötä.

Valitettavasti hyvinvointialueiden ja kuntien taluspaineet ja talouskuri iskevät myös näihin tärkeisiin kohteisiin. Kulttuuriin ja kulttuurihyvinvointiin kohdistuvien leikkausten kohdalla tulisikin aina toteuttaa kattavat vaikutusarvioinnit, mukaan lukien mielenterveysvaikutusten arviointi.

Kulttuuripoliitikassa tulee huomioida kulttuuriin liittyvät perus- ja ihmisoikeudet sekä kulttuurin potentiaali perus- ja ihmisoikeuksien, mielenterveyden ja hyvän elämän edistäjänä.

Mielenterveyspooli toivoo, että kulttuuripolitiikkaa ohjaavista ja kulttuurin asemaan yhteiskunnassa vaikuttavista keskeisistä asiakirjoista ja lainsäädännöstä pyydetäisiin jatkossa systemaattisesti lausunnot mielenterveystoimijoilta, erityisesti kulttuurihyvinvointitoimijoilta.

Salo Aija
Mielenterveyspooli